

Oponentský posudok na dizertačnú prácu

Názov dizertačnej práce: Kierkegaard's Philosophy: Its social and political consequences

Meno a priezvisko doktoranda: Mgr. Zdeněk Zecpal

Školiace pracovisko: Fakulta humanitních studií UK Praha

Odbor: Integrované studium člověka – obecná antropologie

Titul, meno a priezvisko školiteľa práce: Mgr. Jakub Marek, Ph.D.

Titul, meno a priezvisko oponenta práce: prof. Peter Šajda, PhD. (Filozofický ústav SAV)

Hodnotenie dizertačnej práce

Názov dizertačnej práce Mgr. Zdenka Zecpala naznačuje, že práca sa zameriava na Kierkegaardovu filozofiu a jej sociálne a politické dôsledky. V skutočnosti je tematický záber práce oveľa širší a popri Kierkegaardovi sa autor zaoberá pomerne pestrou paletou ďalších mysliteľov a ideových tradícií. Takisto sa venuje mnohým iným filozofickým disciplínam než len sociálnej a politickej filozofii.

Prvá vec, ktorá čitateľovi udrie do očí, je rozsah práce. Ako konštatuje sám autor, Kierkegaard sa venoval sociálno-politickým témam skôr okrajovo, preto je zrejmé, že 370-stranová práca bude pokrývať sériu „priľahlých“ oblastí a otázok. Dizertačná práca pozostáva z dvoch základných častí, pričom prvá z nich sa Kierkegarda netýka, až v druhej sa autor explicitne zaoberá jeho filozofiou. Prvá časť je systematickou prípravou na rozbor Kierkegaardovho myslenia, autor v nej podrobne predstavuje pojmové a argumentačné nástroje, ktoré neskôr využije v konfrontácii s Kierkegaardom.

Napriek rozsiahlemu textu sa čitateľ nikdy nenudí, pretože autorova erudícia a sčítanosť zabezpečuje kontinuálny prísun nových ideí a podnetov. Autor je jazykovo veľmi dobre vybavený, čerpa inšpiráciu z rôznych historických období a popri západných filozofických a náboženských prameňoch často cituje aj východné. Čitateľ sa tak stretáva nielen s autormi, ktorých by prirodzene očakával v práci o Kierkegaardovi (Sokrates, Augustín, Hegel či Nietzsche), ale aj s autormi budhistickej, taostickej či konfuciánskej proveniencie. K západným mysliteľom autor pristupuje vo všeobecnosti kritickejšie ako k východným. Pevné miesto majú v práci aj českí myslitelia (Hus, Komenský, Havlíček Borovský či Masaryk), ktorých recepcia je v zásade pozitívna – autor u nich identifikuje nadčasové motívy. Treba oceniť, že autor číta Kierkegarda v origináli a výborne sa orientuje v jeho dielach i zápisníkoch. Skutočnosť, že si uvedomuje nekompletnosť nedávneho kritického vydania SKS, svedčí o jeho dôkladnej znalosti Kierkegaardovej tvorby.

Široký tematický záber prináša na jednej strane množstvo zaujímavých podnetov, na druhej strane je otázne, či možno zvládnuť toľko otázok a problémov v jednej práci. V prvej časti práce, ktorá určuje teoretický rámec celého skúmania, autor predstavuje sériu užitočných pojmov a koncepcií: napr. hodnoty a oceňované súcna, formy potlačenia týchto súcien, triedy oceňovaných súcien, ochranné parametre, ľudské kauzálne stopy, atď. Aplikácia týchto pojmov a koncepcií je podnetná, no autora zároveň „vrhá“ do širokých sfér metaetiky, kozmológie, filozofie vedy, filozofie prírody, antropológie, filozofie náboženstva, sociálnej a politickej filozofie. Hoci autor píše jasne a jeho úvahy sa dajú dobre sledovať, charakterizuje ich silný odstredivý moment, rozbiehajú sa mnohými smermi, z ktorých sa ťažko vrátiť k jednotnej línii. Navyše obsahujú rôzne vedľajšie úvahy, ktoré sú síce samy osebe zaujímavé, no odvádzajú čitateľa od skúmanej problematiky.

Druhá časť práce, ktorá sa venuje priamo Kierkegaardovej filozofii, ponúka poctivú sondu do jeho myslenia. Autor v nej komplexným spôsobom predstavuje východiská, ťažiská a problémy Kierkegaardovej filozofie, ktorú výborne pozná. V tejto časti sa snaží nadviazať

na výsledky, ktoré dosiahol v prvej časti práce. Prepojenie medzi oboma časťami dizertácie naozaj existuje, no druhá časť do veľkej miery sleduje „vlastnú logiku“. Využitie pojmového inštrumentária prvej časti práce v súvislosti s Kierkegaardom je originálnym príspevkom autora do aktuálneho diskurzu o Kierkegaardovej filozofii.

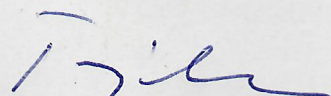
K druhej časti práce mám jednu zásadnú kritickú poznámku. V takej rozsiahlej práci, akú máme pred sebou, musí dôjsť k reflexii relevantnej sekundárnej literatúry k téme Kierkegaardovho vzťahu k sociálnej a politickej filozofii. Takáto reflexia je v práci prítomná len v obmedzenej miere. Autor hneď v úvode poznamenáva, že sa „ešte nestretol s takým dielom (najmä v posledných desaťročiach), ktoré by komplexne mapovalo Kierkegaardove sociálne a politické názory a prístupy“ (s. 3). Reflexiu Kierkegaardových sociálnych a politických názorov však možno nájsť vo viacerých nedávnych dielach. Spomeňme aspoň nasledovné:

- J. Michael Tilley: Prolegomena for Thinking of Kierkegaard as a Social and Political Philosopher (A Companion to Kierkegaard 2015)
- Merold Westphal: Society, Politics, and Modernity (The Oxford Handbook of Kierkegaard (2013)
- Gabriel Rossatti: Kierkegaard as an Antimodern Moralist: Re-Thinking “Socio-Political” Categories in Recent Kierkegaard Scholarship (Kierkegaard Studies Yearbook 2016), aj ďalšie články v KSYB 2017, 2019 a 2022.
- Jon Stewart (ed.): Kierkegaard’s Influence on Social-Political Thought (Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources, zv. 14, 2011)
- Tematické číslo časopisu Filozofia venované Kierkegaardovmu vzťahu k sociálnej a politickej filozofii (č. 4, 2016). Autor reflektuje len Petkaničov príspevok.

Nech už je autorov názor na tieto a iné nedávne publikácie o Kierkegaardovom vzťahu k sociálnej a politickej filozofii akýkoľvek, čitateľ by ho rád poznal. Aj v prípade, že by bol prevažne kritický. Konfrontácia so súčasným odborným diskurzom je prevenciou toho, aby autor opakoval už známe veci.

Celkovo konštatujem, že dizertačná práca spĺňa kritériá kladené na daný druh kvalifikačnej práce, preto ju odporúčam na obhajobu a po jej úspešnom absolvovaní odporúčam udeliť Mgr. Zdeňkovi Zecpalovi vedeckú hodnosť „philosophiae doctor“ (PhD.) v študijnom odbore *integrální studium člověka – obecná antropologie*.

Bratislava, 24.03.2023

podpis oponenta